

LA TRANSICIÓ I LA DEMOCRÀCIA (1975-1986)

Història d'Espanya i Catalunya
2n Batxillerat

En quina mesura la democràcia espanyola s'ha vist condicionada per la Transició i la integració a la UE?

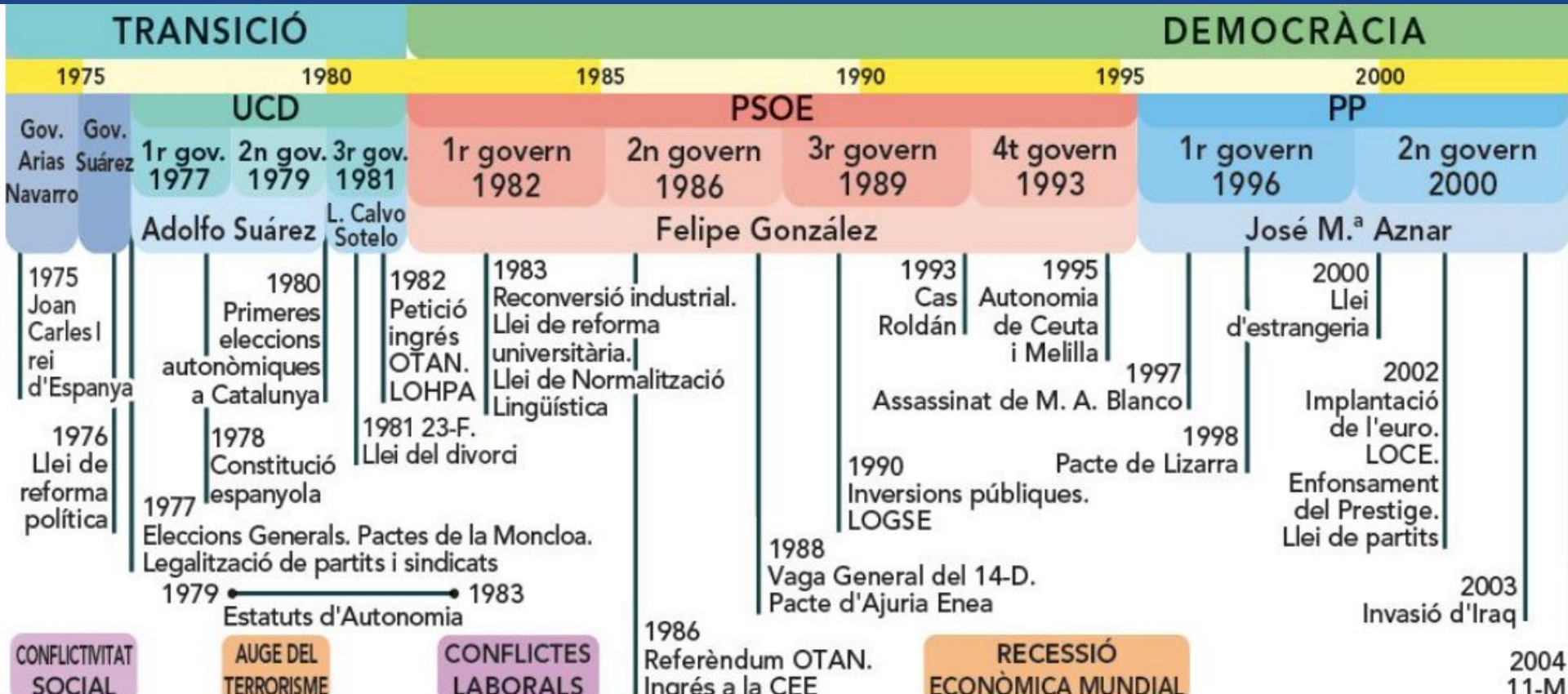
1.

TRES ANYS
QUE VAN
CANVIAR
ESPANYA

1975-1977

La Transició i la democràcia

LA NOVA MONARQUIA DE JOAN CARLES I

Presa de possessió amb a **cap de l'Estat** el 22 de novembre de 1975 (es corona rei)

Projecte reformista del govern d'Arias Navarro

“Esperit del 12 de febrer” (1974)

Incorpora ministres franquistes com **Fraga**

Rebuig del sector immobiliari i de l'oposició antifranquista

Carlos ARIAS NAVARRO

Tímida obertura: **legalització d'associacions polítiques** (partits) que acceptessin les lleis franquistes.

- Reforma de les lleis franquistes
- Reconeixement de drets
- Reforma de les Corts que incorporés algun tipus de sufragi

LA MOBILITZACIÓ SOCIAL I POLÍTICA

Principals **partits d'esquerra** inicialment no accepten la monarquia i reclamen una ruptura política amb el règim franquista i amb Arias Navarro. Exigeixen:

- llibertat dels presos polítics
- llibertats polítiques i sindicals
- eleccions lliures
- reconeixement dels estatuts abolits durant la guerra civil

Onada de manifestacions, vagues i mobilitzacions

Junta Democràtica

PCE, Santiago Carrillo

Plataforma de Coordinació democràtica

PSOE, Felipe González

PLATAJUNTA

A Catalunya, oposició a través de L'Assemblea de Catalunya i el Consell de Forces polítiques de Catalunya

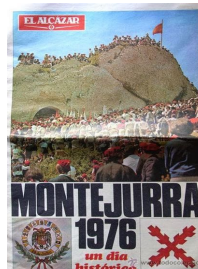
Destaquen les manifestacions de **Barcelona** (febrer 1976) i les vagues a **Sabadell** i el **Baix Llobregat**.

Enduriment de la repressió

Mala imatge per a la monarquia

Vitòria fa 54 dies de vaga (paralitzen la ciutat i moren 5 treballadors pels trets de la policia)

Arias Navarro dimiteix

MORTS PER VIOLÈNCIA POLICIAL
(en mesos des del 1975 al 1982)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
1975	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4
1976	0	1	7	2	0	1	1	1	3	2	1	2	21
1977	4	4	3	0	6	0	3	1	1	1	2	2	27
1978	1	1	0	1	2	2	2	1	2	2	2	1	17
1979	3	0	1	3	1	4	0	3	2	0	2	2	21
1980	2	2	1	0	3	1	1	2	3	1	0	0	16
1981	0	2	3	0	1	5	2	0	0	0	1	0	14
1982	0	2	2	0	3	0	1	0	0	6	0	-	14
Total													134

David BALLESTER: *Las otras víctimas. La violencia policial en la Transición*. Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2022.

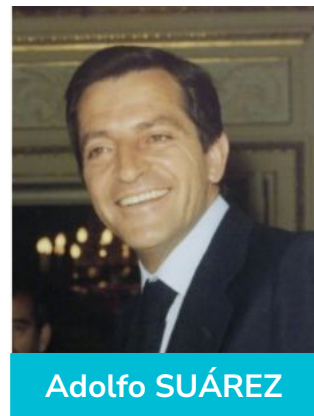

No té el suport del rei

El rei nomena **Adolfo Suárez** (secretari general del *Movimiento*).

- * L'elecció de Suarez és rebuda amb reticències.
- * Forma govern amb persones joves, quadres secundaris del règim franquista. S'envolta de demòcratacristians que volen reformar el règim.

EL GOVERN SUÁREZ: CAMÍ A LES ELECCIONS

- **Amnistia** que permet treure de les presons molts presos antifranquistes
- Diàleg amb forces democràtiques
- Amplia el dret d'associació (formació de partits polítics)

LLEI DE LA REFORMA POLÍTICA (1976)

Preveu celebrar **eleccions generals** amb sufragi universal directe

Aprovació de les corts franquistes

Celebració d'un **referèndum** per sufragi universal

Desembre de **1976**
Participació del 77,8%
94% vots a SÍ

Negociació amb l'oposició
(dinàmica alterada pels grups d'extrema dreta i extrema esquerra)

- Desarticulació de les institucions franquistes
- Llibertat de premsa
- Legalització dels partits polítics
- Llibertat sindical i dret a vaga

LLEI ELECTORAL

Legalització del PCE contra l'opinió dels militars. Els comunistes moderen posicions.

PARTITS POLÍTICS

Esquerra
PCE (Carrillo) i **PSOE** (González), **PSUC**

Centre dreta
Unión de Centro Democrático, UCD (Suárez)

Dreta
Alianza Popular, AP (Fraga)

Extrema Dreta
Fuerza Nueva

Partits nacionalistes
PNB, CDC, EE (ERC encara no legalitzada)

DESESTABILITZACIÓ DEL RÈGIM

Primers mesos de 1977 alguns problemes desestabilitzen el règim:

Extrema dreta

Assassinen un grup d'advocats que col·laboren amb el PCE i CCOO
Atempten contra llibreries i institucions que estan a favor de la democràcia i l'autonomia.

En Sevilla, Zaragoza, Játiva y Albacete

Atentados del "Comando Adolfo Hitler" contra cuatro librerías

«Desde nuestra más indignada desesperación pedimos a los medios de comunicación que sigan denunciando estos hechos, reflejando con ello el sentir de la opinión pública.» Este es uno de los doloridos párrafos del comunicado ayer las agrupaciones de librereros en torno al tema de los atentados a librerías.

Extrema izquierda
(GRAPO i ETA)

Segresten militars i assassinen membres de la policia i d'institucions de l'estat. ETA té el suport del 15% d'Euskal Herria.

El govern trampeja la situació amb dificultats

MATANZA EN UN DESPACHO DE ABOGADOS EN LA CALLE DE ATOCHA

Cuatro muertos y varios heridos graves

(CUATRO muertos y varios heridos. Un algunos de suma gravedad, se el cuadro italiano provisional de la mañana llevada a cabo atocha por dos minutos que irrumpieron disparando sus metralletas en el despacho de abogados laboralista de la calle de Atocha 35. Los muertos son los abogados don Francisco Javier Diazquintero (que ha fallecido esta mañana en la clínica 1.ª de Octubre), don Enrique Valzeira y don Luis Javier Benavides y el sursés don Angel Rodríguez Leal.

Por decisión del presidente del Tribunal Supremo se han suspendido en Madrid todas las actividades judiciales con carácter de urgencia la Junta de Gobierno del Colegio de abogados de Madrid.

Poco antes de las once de la noche sonó el timbre de la puerta del despacho laboralista de Atocha. Abierta por el conserje, éste fue empujado y tirado a quemarropa por dos individuos, que miraron a donde se celebraba la reunión de los abogados «no había más de dos personas», y los dos individuos empezaron a disparar sus metralletas, que llevaban silenciador.

«Desde nuestra indignada desesperación pedimos a los medios de comunicación que sigan denunciando estos hechos, reflejando con ello el sentir de la opinión pública.» Este es uno de los doloridos párrafos del comunicado ayer las agrupaciones de librereros en torno al tema de los atentados a librerías.

La matança d'Atocha

“Llibertat, amnistia i Estatut d’Autonomia”

- Reclam de llibertats individuals, polítiques, sindicals, llibertats als presos polítics i llibertats nacionals
- Al **Congrés de Cultura Catalana** (1975-77) s’aborden els temes de cultura i llengua catalanes (normalització)
- Al febrer 1976 manifestacions a Catalunya durament reprimides i 11 setembre Diada a Sant Boi amb més de 100.000 persones.
- En morir Franco a Catalunya es constitueix el **Consell de Forces Polítiques** (aglutina moltes formacions i grups polítics)
- L’any 1977 representants de diversos grups polítics s’entrevisten a França amb Tarradellas i es crea l’**Organisme Consultiu de la Presidència** de la Generalitat amb l’objectiu d’un retorn.

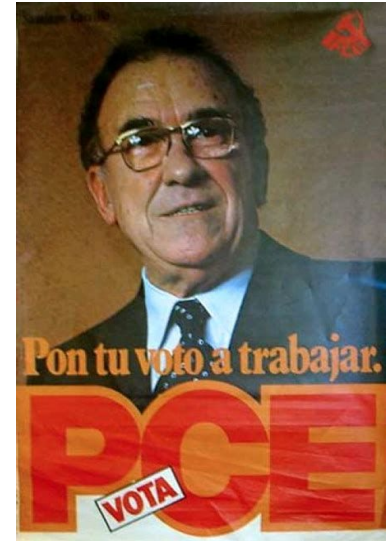
11 setembre de 1977 es convoca la manifestació més multitudinària feta mai a Catalunya sota el lema “Llibertat, Amnistia i Estatut d’Autonomia”

▶ Febrer 1976

▶ Diada 1977

LES ELECCIONS GENERALS DE 1977

- Primeres eleccions lliures des del 1936
- Alta participació: **78,8%**
- Resultats provoquen un bipartidisme imperfecte
- El partits fan una **política de consens**

Aprovació de lleis i mesures que seran la base del sistema democràtic

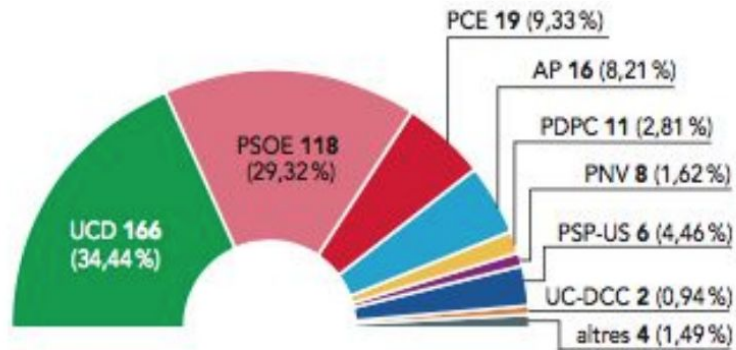
Llei d'amnistia, Pactes de la Moncloa o la Reforma fiscal

LLEI D'AMNISTIA

* Posava en llibertat a més de 2500 presos polítics

* Era una mesura de reconciliació "nacional"

LES ELECCIONS DEL 1977 AL CONGRÉS DELS DIPUTATS

166 nombre d'escons (8,21%): percentatge de vots

EL RESTABLIMENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Mobilitzacions populars
"volem l'estatut"

Assemblea de Parlamentaris
Catalans (1977)

Acte multitudinari 11 setembre
1976 a Sant Boi de Llobregat

Demana

- Restauració de la Generalitat de Catalunya
- Retorn del president a l'exili
- Derogació de la llei que abolia l'Estatut de 1932.
- Constitució d'un govern provisional a Catalunya

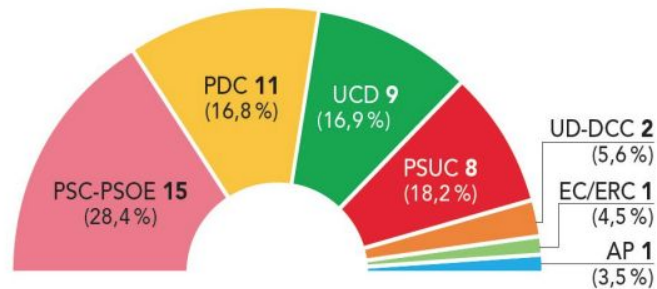
Suárez negocia la tornada de **Tarradellas** i el restabliment de la **Generalitat provisional**

Comissió mixta de traspasos
Estat-Generalitat (1978)

Primer govern de la **Generalitat provisional**
(desembre 1977)

RESULTAT A CATALUNYA DE LES ELECCIONS DEL 1977 AL CONGRÉS DELS DIPUTATS

15 nombre d'escons (28,4%) percentatge de vots

CRISI ECONÒMICA GENERALITZADA

Crisi econòmica mundial
derivada de l'augment del preu
del petroli (1973)

Activitats industrials tradicionals
(tèxtil, siderúrgia, construcció
naval...)

- Disminució de les exportacions, les inversions estrangeres i els ingressos del turisme
- No s'impulsa la reconversió industrial
- Empreses privades deficitàries incorporades al sector públic

Crisi industrial amb el
tancament d'empreses i
augment de l'atur

Inflació elevada

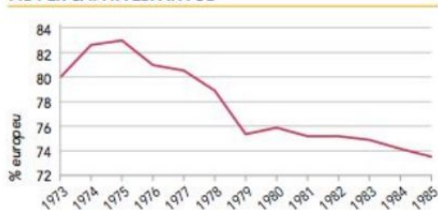
L'EVOLUCIÓ DE LA INFLACIÓ I L'ATUR

Inversió en els sectors
productius molt escassa

Moltes **fugues de capital**
per la desconfiança en
l'economia

PIB PER CÀPITA ESPANYOL

Moltíssima conflictivitat laboral

**PACTES DE LA
MONCLOA**

Consens polític i
social entre partits,
sindicats i
empresariat per
**reduir la
conflictivitat laboral**

La prioritat de Suárez havia estat fer una **transició pacífica** a la democràcia, no combatre la crisi internacional a Espanya.

ELS PACTES DE LA MONCLOA (1977)

1 Sanejament de l'economia i reforma fiscal

- Devaluació de la pesseta
- Es limiten els salaris (no poden ser superiors a la inflació)
- S'aprova l'acomiadament lliure

- Reducció de la despesa pública (havia augmentat molt)
- Racionalització de la despesa d'energia

Objectiu: reduir la inflació i el dèficit públic

- Reforma fiscal de caràcter progressiu:
 - Creació de l'IRPF
 - Impost sobre el patrimoni

Construcció de
l'Estat del
Benestar i la
Seguretat Social

2 Programa d'actuació jurídica i política

Llibertat d'expressió, reunió o associació

Despenalització de l'adulteri i regulació de la venda d'anticonceptius

Llibertat d'activitat sindical

Abolició de la censura

1978 La inflació es redueix molt però l'atur continua creixent a causa del **tancament de moltes empreses**.

2.

BASES INSTITUCIONALS DE LA NOVA DEMOCRÀCIA

BASES INSTITUCIONALS DE LA NOVA DEMOCRÀCIA

LA CONSTITUCIÓ DE 1978

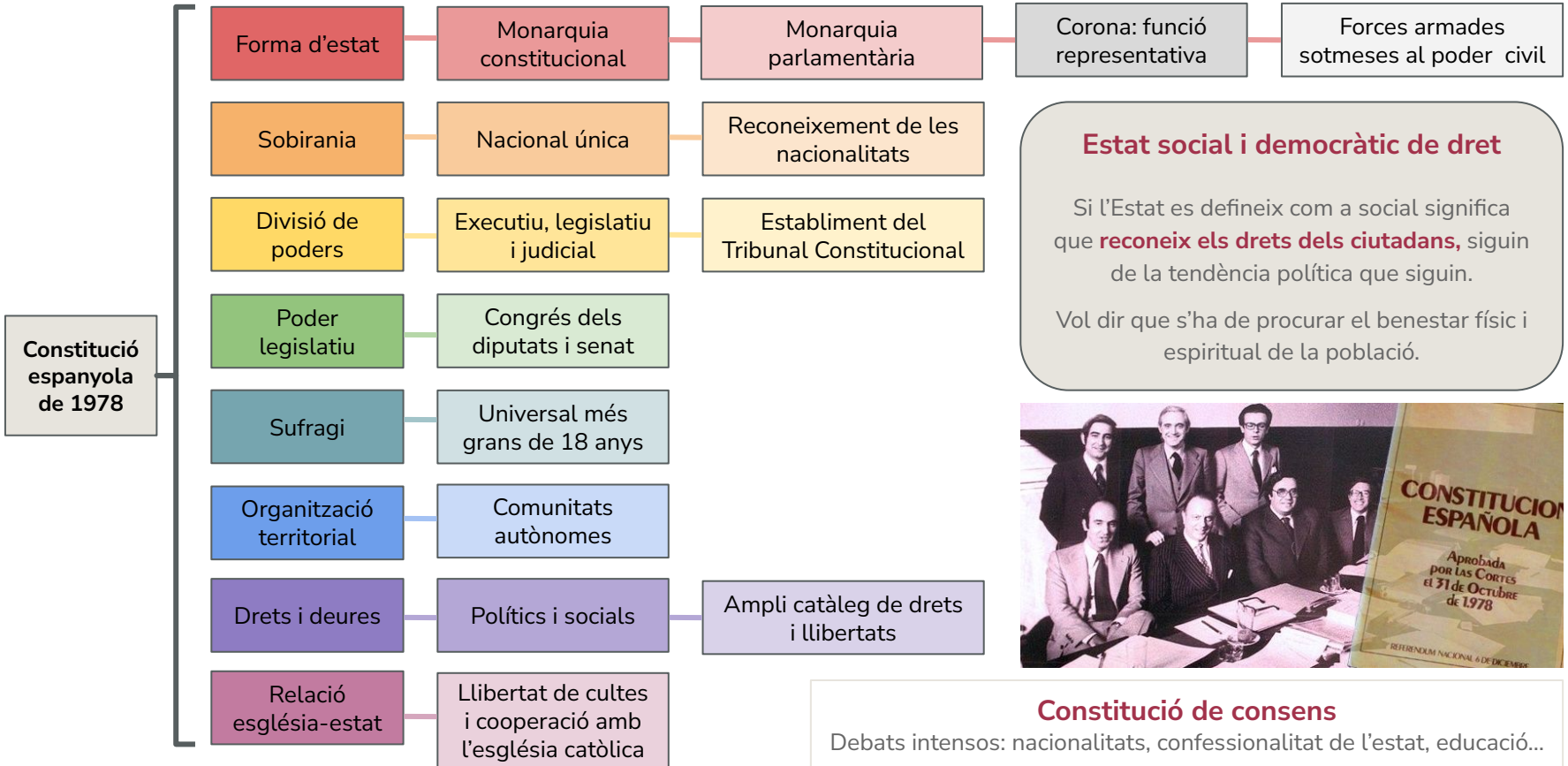
L'ESTAT DE LES AUTONOMIES

ELS AJUNTAMENTS DEMOCRÀTICS

LA CONSTITUCIÓ DE 1978

1. PART DOGMÀTICA

- L'Estat es defineix com a **social i democràtic**
- S'organitza en una **monarquia parlamentària**
- Hi té cabuda l'**autogovern** de les nacionalitats i regions (2 camins)
- L'Estat es defineix com a **laic**. Tot i que expressa la importància de l'Església catòlica.
- Es reconeixen i s'enumeren **molts drets civils**
 - ◆ Llibertat d'associació, de reunió i expressió
 - ◆ Dret a la intimitat
 - ◆ Dret a l'honor
 - ◆ Dret al divorci
 - ◆ Supressió de la pena de mort
 - ◆ Dret de l'Estat a intervenir en l'economia (per interès gral. pot expropiar propietats i béns)
 - ◆ Dret a l'educació com a servei públic
 - ◆ Igualtat de drets home-dona i no discriminació per raons de sexe, religió o raça.
 - ◆ Dret a la salut i a la sanitat. (Seguretat Social)
 - ◆ Dret a un habitatge digne i adequat
 - ◆ Deure i dret al treball i lliure elecció de professió
 - ◆ Dret de la joventut a participar de la vida política, social, econòmica i cultural del país.

La Constitució és fruit d'un ampli consens entre els partits.

Té 3 parts:

2. PART ORGÀNICA

- La Corona ostenta el comandament suprem de les **forces armades**. La resta són funcions representatives.
- La representació política s'articula en unes **Corts Generals**
- Les corts tenen dues cambres: el Senat i el Congrés dels Diputats.
- S'estableix la **divisió de poders** (L, E, J)
- L'executiu es concreta en el govern, nomenat per un president.
- El president del govern ha de ser escollit pels diputats.

3. REFORMA CONSTITUCIONAL

Sistema pel mitjà del qual es poden introduir reformes

L'APROVACIÓ DE LA CONSTITUCIÓ DE 1978

REFERÈNDUM SOBRE LA CONSTITUCIÓ DEL 1978 (resultats en %)

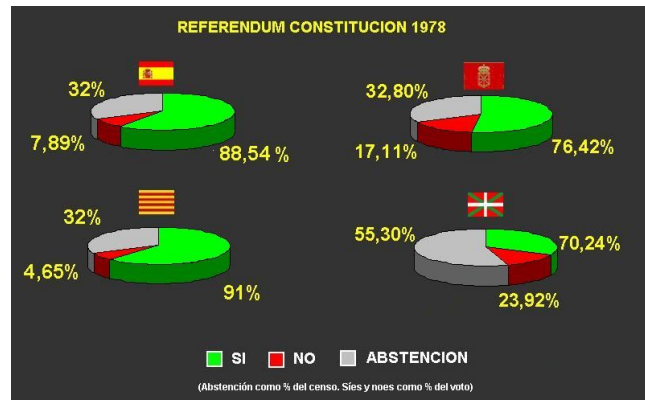
	Votants	Sí	No
Espanya	67,1	87,9	7,8
Andalusia	69,5	91,9	5,5
Catalunya	67,9	90,5	4,6
C. Valenciana	74,1	88,8	7
Madrid	72,2	86,1	10,1
País Basc	44,7	69,1	23,5

El rei jura la Constitució

S'aprova en **referèndum** (88% de vots) al desembre del 1978 i el rei la jura.

L'ESTAT DE LES AUTONOMIES

L'ESPANYA DE LES AUTONOMIES

Sistema polític i administratiu descentralitzat

Formació d'institucions provisionals d'autogovern

Govern preautonòmic i restitució de la Generalitat de Catalunya

Creació del **Consell General Basc** (1978) i la **Xunta** provincial a Galícia

Formació d'organismes preautonòmics a altres regions

País valencià, Aragó, Andalusia, Canàries, Extremadura, Castella i Lleó, Castella-la-Manxa

Creació de les Comunitats autònomes

Dos procediments per accedir a les autonomies

Article 151
Hi van accedir les nacionalitats històriques ratificades per referèndum

Article 143
Hi van accedir la resta de regions

Constitució de 17 CCAA i 2 ciutats autònomes

ELS AJUNTAMENTS DEMOCRÀTICS

La normalització democràtica es completa amb les **eleccions municipals** que renoven els governs locals.
És l'última baula del sistema territorial de la Constitució.

Format per
regidors
electes per
sufragi
universal

Eleccions municipals d'abril de 1979

Victòria de candidatures d'esquerres a
ajuntaments de les grans ciutats

A **Catalunya**, victòria del **PSC**, sobretot a l'àrea barcelonina i grans i mitjanes localitats.

PSUC, a l'àrea metropolitana de Barcelona.

CiU a localitats mitjanes i petites

EDICIONS COMARCALS, S. A.
Redacció:
Joanpau Vinyola, 63 ent.
☎ 21 35 08 i 21 35 12
Administració:
Eduard Vinyola, 63 baixos
☎ 21 28 87 i 26 58 16
GIRONA
Director: Jordi Vinyola

PUNT DIARI

Dimarts
3 d'Abril del 1979
Número 33. Any I
D.L.: GI-435-78
Preu: 20 ptes.

Alt Empordà • Baix Empordà • Cerdanya • Garrotxa • Gironès • Ripollès • Selva.

Avui: eleccions municipals

La democràcia torna als pobles

(Inf. planes 3 i 5)

Editorial
El ajuntaments seran nostres

El president Suárez amb el rei i el president del Congrés.
Avui, nou Govern.
Suárez jurà el càrrec
El president Suárez jurà abir a la funció al seu càrrec.

RESULTATS DE LES ELECCIONS MUNICIPALS A CATALUNYA (1979)

Partit	Vots	%	Alcaldes	Regidors
PSC	712379	26,7	85	927
PSUC	539907	20,2	30	547
CiU	498538	18,6	216	1777
CC-UCD	354673	13,3	127	1279
ER	101397	3,8	28	205
CD (AP)	35763	1,3	1	18

3.

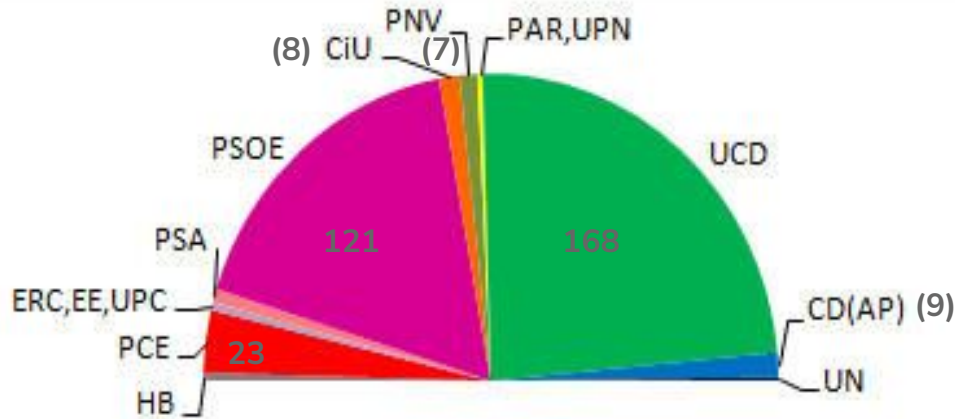
UNA DEMOCRÀCIA FEBLE

1979-1982

EL NOU GOVERN DE SUÁREZ I LA UCD (1979)

Eleccions març 1979

Aprovada la Constitució, es tornen a convocar **eleccions generals** amb resultats molt semblants.

Entre el 1978 i el 1982 s'aproven lleis de molta transcendència:

- Es fa una reforma important de la **hisenda pública** (sistema d'impostos comú)
- S'aproven **lleis sobre educació, divorci, avortament terapèutic**, etc.

OBJECTIUS

- Desenvolupar les autonomies
- Afrontar la crisi econòmica → **concertació social**
- Frenar els intents involucionistes
- Frenar el terrorisme d'ETA

LA CONCERTACIÓ SOCIAL

Política desenvolupada per afrontar la crisi econòmica

Nova crisi que va generar **tancament d'empreses**, augment de l'**atur** i una **inflació elevada**

Acords entre l'Administració, la patronal (CEOE, 1977) i els sindicats (CCOO i UGT)

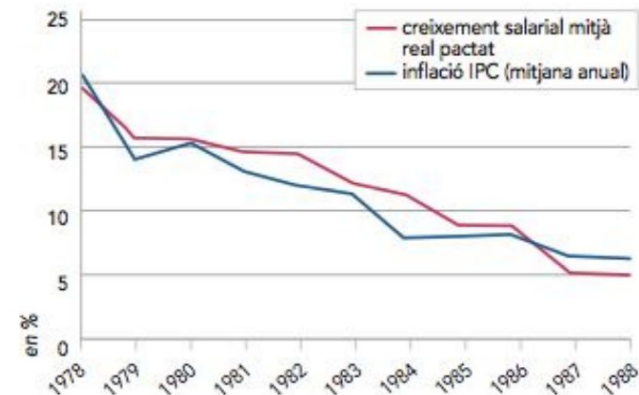
Acceptació d'una **moderació salarial**

Augment de les **cobertures socials** (atur, pensions)

Aprovació de l'**Estatut dels treballadors** (1980)

CREIXEMENTS SALARIALS REALS SIGNATS EN CONVENI I INFLACIÓ MITJANA ANUAL

LA DIMISSIÓ DE SUÁREZ (1981)

Desgast governamental de la UCD

Eleccions municipals 1979

Pacte **PSOE-PCE** obté l'alcaldia a 27 capitals de província (incloses Madrid i Barcelona)

Eleccions autonòmiques 1979

Escàs suport a la UCD:
10,6% a Catalunya (1980)
8,5% al País Basc (1980)
27,8% a Galícia (1981)

Fortes tensions entre el Govern i Andalusia per la qüestió autonòmica

Moció de censura l'any 1980 que Suárez salva amb un marge escàs

Grups terroristes com GRAPO o ETA. Entre el 1977 i el 1981 es cometen el major nombre d'atemptats

Grups involucionistes d'ideologia feixista que atempten contra llibreries, entitats democràtiques i culturals,, etc. i preparant un nou cop d'Estat.

Suárez està acorralat entre les forces involucionistes infiltrades a l'exèrcit i el seu partit, ple de dissensions.

Suárez dimiteix (gener 1981)

EL COP D'ESTAT DEL 23F (1981)

Durant la investidura de **L. Calvo Sotelo** com a successor de Suárez.

Un grup de militars i Guàrdies Civils assalten el Congrés dels Diputats. **Antonio Tejero** dispara.

Parlamentaris i govern segrestat durant 14 hores.

L'intent d'insurrecció només triomfa a València
(**Milans del Bosch** amb carros de combat al carrer)

OBJECTIU

Paralitzar el procés democràtic i atorgar a l'exèrcit un paper destacat en el futur govern

REACCIONS

- El rei desautoritza el cop per televisió
- Rebuig del conjunt de la societat

El cop fracassa

LA CRISI DE LA UCD

L. CALVO SOTELO

Llei orgànica d'harmonització del procés autonòmic (1982)

Espanya entra a l'OTAN (1982)

Suárez crea el **Centro Democrático y Social** (CDS)

Va limitar les atribucions de les autonomies

No va aconseguir resoldre les tensions internes ni l'hostilitat de l'oposició

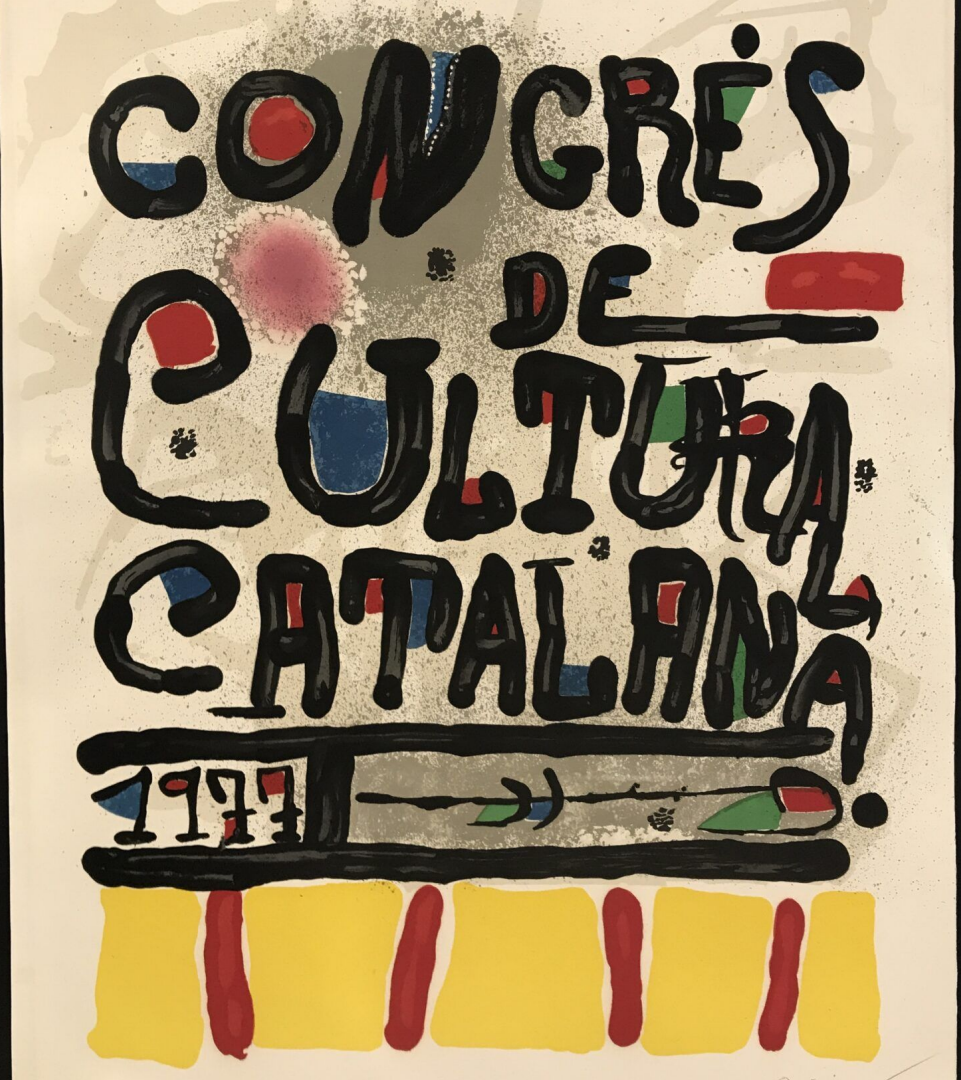
Dimissió de Calvo Sotelo i convocatòria d'eleccions

4.

CATALUNYA
RECUPERA
LES
INSTITUCIONS

1975-1980

L'ESTATUT D'AUTONOMIA DE SAU (1978)

Assemblea de Parlamentaris
Catalans (1977)

Nomena una comissió a Sau
per redactar el projecte

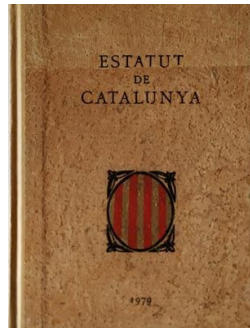
Aprovat per l'Assemblea de
Parlamentaris el **1978**

Aprovat en referèndum el
1979

Ratificat al Congrés i Senat
entra en vigor l' 1/1/**1980**

Reconeix Catalunya com una
nacionalitat amb autogovern
constituïda en una Comunitat Autònoma

Defineix el **català** com a llengua pròpia
de Catalunya en cooficialitat amb el
castellà

Configura la
Generalitat
formada per

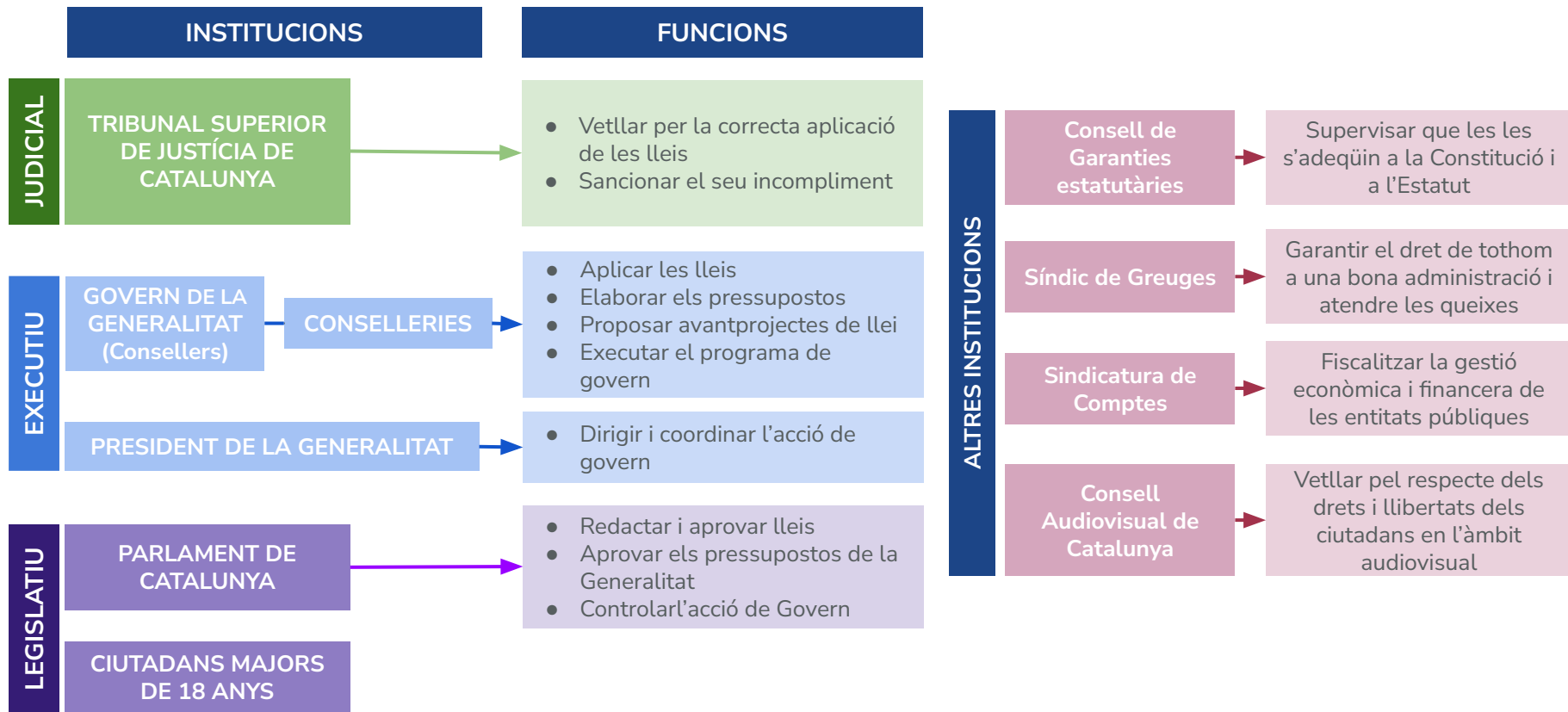
PARLAMENT
(Poder legislatiu)
Escollit per sufragi universal

PRESIDENT/A
(Poder executiu, representatiu)
Escollit pel Parlament

CONSELL EXECUTIU
(Poder executiu)
Escollit pel President/a

A més, hi ha el **Tribunal Superior de Justícia** (Poder Judicial), el **Síndic de Greuges**, la **Sindicatura de Comptes** i el **Consell Consultiu**.

LES INSTITUCIONS DE CATALUNYA I LES SEVES FUNCIONS

LES COMPETÈNCIES DE LA GENERALITAT

- **Exclusives** (legisla el Parlament, sobre l'Estat)
- **Compartides** (sobre lleis generals Corts de Madrid). Ex. Educació i Salut 50%

Finançament: recursos propis i impostos cedits per l'Estat

Competències

Exclusives
(limitades només per l'Estatut i la Constitució)

- Dret civil català.
- Turisme, cultura, investigació.
- Règim local, ordenació del territori.
- Obres públiques.
- Assistència social, educació.

Compartides
(limitades per la legislació bàsica de l'Estat)

- Treball, justícia.
- Ports i aeroports, ordenació del transport.
- Medi ambient.
- Institucions penitenciàries.

LA DINÀMICA POLÍTICA A CATALUNYA

Primeres eleccions al Parlament de Catalunya (20 de març de **1980**, amb l'Estatut aprovat). **Guanya CiU** (Jordi Pujol) i Heribert Barrera (ERC) és escollit president del Parlament.

Diferent a la resta de l'Estat: no es consolida el model bipartidista

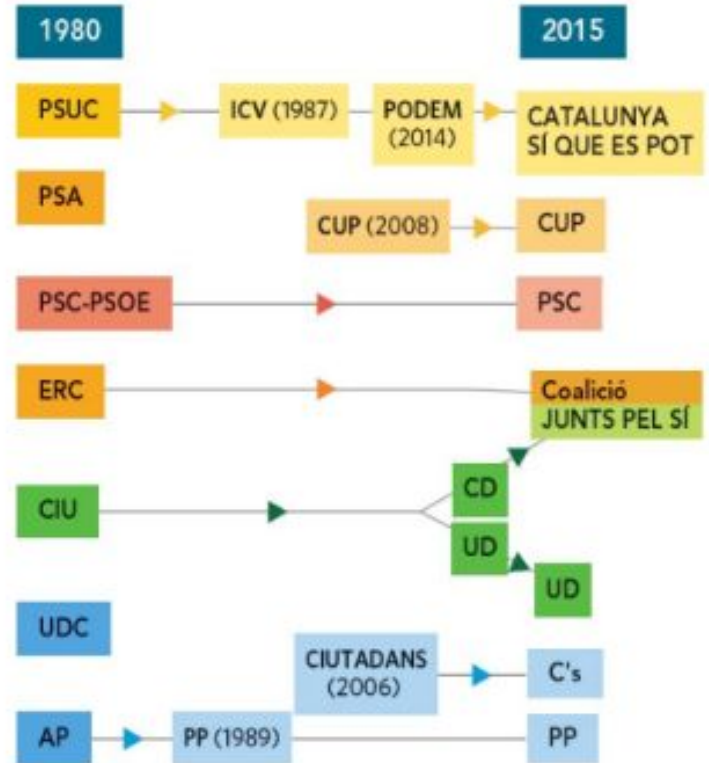
PSOE-PP → **Govern de CiU** durant molts anys

COMPORTAMENT ELECTORAL ESTRUCTURAT EN 2 EIXOS

Eleccions autonòmiques:
millors resultats
partits
nacionalistes

**Eleccions generals i
municipals:**
millors resultats
partits d'esquerra

LES FORCES POLÍTiques DE CATALUNYA

5.

S'IMPOSA EL BIPARTIDISME A ESPANYA

1982-2007

ELS SOCIALISTES I EL CANVI (1982 - 1996)

Reformes i modernització

- Reorganització de l'Administració Pública
- Reforma del Poder Judicial
- Regulació de drets civils (*habeas corpus*, despenalització de l'avortament...)
- Reforma de l'Exèrcit (reducció de comandaments i efectius, renovació armament, **entrada a l'OTAN** després del referèndum de 1986, 52% sí)

Eleccions d'octubre de 1982

- El **PSOE** obté majoria absoluta amb més de 10 milions de vots.
- **AP** a l'oposició.
- **UCD** i **PCE** gairebé sense suports.
- Molt suport a les **forces nacionalistes**

Impuls de l'Estat del Benestar

Protecció de la desocupació i del sistema públic de pensions

REFORMES EDUCATIVES

- Reforma de la Universitat
- Organització democràtica dels centres escolars
- Sistema escolar obligatori i gratuït fins als 16 anys

REFORMES SANITÀRIES

- Assistència sanitària a tota la població
- Desenvolupament del Sistema Nacional de Salut

L'ESPANYA POSTERIOR A 1986

Atemptat a l'Hipercor
(ETA, 1987, 21 morts)

Jocs Olímpics
(Barcelona, 1992)

Incorporació a l'euro
(1 de gener de 2002)

Desastre del Prestige
(Novembre 2002)

PSOE (Felipe González)

PP (José María Aznar)

Invasió de l'Iraq
(2003)

Atemptat a Atocha, 11M
(11 de Març de 2004)

1ª Constitució europea
(Octubre 2004)

Procés a Catalunya
(2012-2022)

PP (José María Aznar)

PSOE (Rodríguez Zapatero)

PSOE (Pedro Sánchez)

L'ESPANYA POSTERIOR A 1986

